

Methotrexaat/Metoject (MTX)/Spuitinstructie

bij de ziekte van Crohn

Uw behandelend arts en/of verpleegkundige specialist heeft met u gesproken over het gebruik van Methotrexaat (MTX). In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van dit medicijn en hoe u moet handelen in geval van bijwerkingen. Deze folder is echter géén vervanging van de bijsluiter. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee bij uw behandelend arts of verpleegkundige terecht.

Algemeen

De oorzaak van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa is niet bekend. Elke behandeling met medicijnen is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die zich bij deze ziekte voor kunnen doen. Medicijnen kunnen de darmontsteking onderdrukken maar de huidige medicijnen kunnen de ziekte niet definitief genezen. Na het afbouwen van of stoppen met medicijnen kunnen de klachten weer terugkomen.

Werking

Uw behandelend arts schrijft Methotrexaat (MTX) voor wanneer andere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen. MTX behoort tot de groep immunosuppressiva. Dit zijn geneesmiddelen die de natuurlijke afweer onderdrukken en op deze wijze de ontsteking in de darm afremmen. Effecten van MTX kunnen binnen vier tot acht weken merkbaar zijn. Er zijn echter ook patiënten bij wie de behandeling pas later effect heeft. Bij goed effect wordt MTX langdurig voorgeschreven. MTX kan in combinatie met andere medicijnen worden voorgeschreven. MTX is een cytostaticum: een stof die de groei van de cellen remt en snelgroeiende, woekerende cellen doodt. Omdat is gebleken dat MTX ook de groei remt van niet-kwaadaardige cellen heeft het middel ook een gunstig effect op de ziekte van Crohn. De dosering van MTX is bij de ziekte van Crohn veel lager dan bij de behandeling van

kwaadaardige aandoeningen. Hierdoor zullen de bijverschijnselen ook minder vaak voorkomen en milder van aard zijn.

Gebruik

MTX bestaat in de vorm van tabletten en onderhuidse injecties. Voor de behandeling van de ziekte van Crohn worden bij voorkeur onderhuidse injecties voorgeschreven. Tabletten MTX worden bij de ziekte van Crohn wisselend opgenomen waardoor de werking onvoorspelbaarder is. MTX wordt één maal per week gegeven via een injectie, bij voorkeur op dezelfde dag van de week. Injecteren na de avondmaaltijd vermindert de kans op bijwerkingen. De injectie wordt door u zelf toegediend of eventueel door uw naaste. U ontvangt instructies van een begeleidend verpleegkundige over de injectietechniek. Hoewel het misschien een eng idee is, blijkt het zelf spuiten in de praktijk mee te vallen en goed te leren. Wanneer u hulp van iemand anders krijgt bij het injecteren is het noodzakelijk dat deze persoon eveneens getraind is. Bewaar MTX zoals op de verpakking vermeld staat.

Bijwerkingen

Het gebruik van MTX kan leiden tot een aantal bijverschijnselen die van korte duur zijn of snel verdwijnen na het stoppen met de medicatie.

Na de injectie MTX kunt u last krijgen van:

Almelo

Zilvermeeuw 1
Postbus 7600
7600 SZ Almelo

Hengelo

Geerdinksweg 141
Postbus 546
7550 AM Hengelo

 facebook.com/ZGTinfo

 twitter.com/ZGT_info

 linkedin.com/company/zgt

 youtube.com/user/ZGTinfo

 zgt.nl - zgt.nl/mijnzgt

- Longontsteking is een zeldzame bijwerking, maar bij verschijnselen als aanhoudende hoest, groen slijm ophoesten, kortademigheid en/of koorts dient u onmiddellijk contact op te nemen met uw arts.
- Verhoogde kans op infecties door een stoornis in de bloedaanmaak. Hierop zal uw bloed regelmatig worden gecontroleerd.
- Ontsteking van het mondslijmvlies.
- Leverfunctiestoornissen. Hier merkt u zelf meestal niets van. Uw bloed wordt daarom regelmatig gecontroleerd.
- Misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree.

Neem contact op met uw behandelend arts indien één of meerdere van bovenstaande verschijnselen of andere lichamelijke klachten optreden.

Foliumzuur

Om bijwerkingen als misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree en ontsteking van het mondslijmvlies te verminderen schrijft de arts foliumzuur voor. Foliumzuur is een vitamine (B11) en wordt éénmaal per week gebruikt, daags na de injectie in een dosering van 5 mg. Uw arts kan van dit voorschrift afwijken. Volg daarom altijd het voorschrift van uw arts.

Wees tijdens de behandeling met MTX attent op de volgende verschijnselen:

- Hoge koorts
- Huidafwijkingen
- Slechte bloedstolling
- Blauwe plekken

Combinatie met alcohol

Alcohol in combinatie met MTX verhoogt het risico op leverfunctiestoornissen. Gebruik bij voorkeur niet meer dan één alcoholische consumptie per dag.

Combinatie met antibiotica

Meld altijd dat u met MTX wordt behandeld wanneer uw arts een behandeling met antibiotica wil starten. Sommige antibiotica

mogen niet in combinatie met MTX worden gegeven.

Vaccinaties

Meldt altijd aan de arts dat u Methotrexaat/Metoject gebruikt. Methotrexaat/Metoject kan de werkzaamheid van sommige vaccins verminderen en de kans op bijwerkingen door vaccins vergroten. Vaccinaties met een verzwakt levend vaccin, zoals bof, mazelen, rode hond (BMR), gele koorts of BCG moeten vermeden worden tijdens het gebruik van Methotrexaat/Metoject. Overleg met uw apotheek of arts indien u moet worden gevaccineerd.

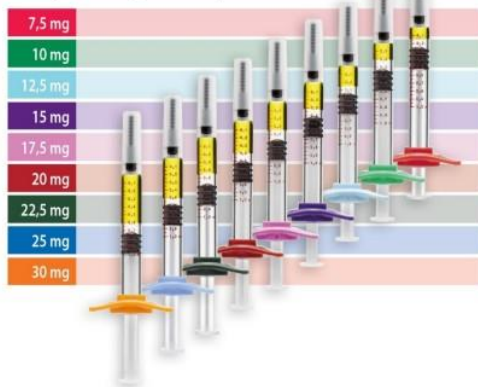
Zwangerschap en borstvoeding

Onderzoek heeft aangetoond dat MTX schadelijk kan zijn voor het (ongeboren) kind. MTX wordt daarom niet gegeven bij zwangerschap of borstvoeding. Bij een kinderwens moet het gebruik van MTX minimaal drie maanden voor het zwanger worden zijn beëindigd. Zowel door mannen als vrouwen dient bij gebruik van MTX gezorgd te worden voor goede betrouwbare anticonceptie én deze nog minstens drie maanden na beëindiging van het gebruik van MTX voort te zetten.

Spuitinstructie

Bij Metoject voorgevulde spuit

Metoject voorgevulde spuit

Benodigde materialen

- medicatieoverzicht
- met MTX gevulde spuit
- pleister
- naaldencontainer
- afvalzakje

Werkwijze

- Zorg voor een rustige omgeving.
- Controleer op het medicatieoverzicht de datum van injecteren.
- Controleer bij de met MTX gevulde spuit de houdbaarheidsdatum en de dosering.
- Was uw handen.
- Bepaal de prikplaats (bij voorkeur in het bovenbeen of links en rechts onder in de buik).

- Verwijder de beschermhuls van de naald en houd de spuit als een pen in uw hand.
- Fixeer met uw andere hand de prikplaats tussen duim en wijsvinger.
- Plaats de naald loodrecht in de huid in een hoek van 90 graden.
- Spuit vervolgens de vloeistof in door de zuiger rustig naar beneden te drukken (Het is volkomen onschadelijk dat de luchtbel met de medicatie geïnjecteerd wordt).
- Leg een gaasje op de prikplaats en verwijder de naald, in één beweging, uit de huid.
- De prikplaats niet masseren.
- Laat spuit en naald in één geheel in de naaldencontainer vallen.
- Druk de prikplaats af met het gaasje en plak er zonodig een pleister op.
- Doe al het overige afval in een afvalzakje. Deze mag in uw gewone huisvuilzak.
- Was uw handen.
- Teken de gegeven injectie af op het medicatieoverzicht.

Spuitinstructie

Bij Metoject pen

Metoject voorgevulde pen met methotrexaat

Benodigde materialen

- medicatieoverzicht
- met MTX gevulde spuit/pen
- pleister
- naaldencontainer
- afvalzakje

Werkwijze

- Zorg voor een rustige omgeving.
- Controleer op het medicatieoverzicht de datum van injecteren.
- Controleer bij de met MTX gevulde spuit de houdbaarheidsdatum en de dosering.
- Was uw handen.
- Bepaal de prikplaats (bij voorkeur in het bovenbeen of links en rechts onder in de buik).

- Reinig uw huid op de gekozen injectieplaats met behulp van de bijgeleverde alcoholgaasje.
- Houd de Metoject pen met 1 hand vast.
- Trek het beschermkapje in een rechte beweging van de pen.
- Maak voorzichtig een huidplooi met uw vrije hand.
- Plaats de pen loodrecht op de huidplooi.
- Druk de pen stevig tegen uw huid om de knop te ontgrendelen.
- Druk nu de knop boven op de pen in, u hoort een klik die het begin van de injectie aangeeft.
- Blijf de pen tegen de huidplooi houden tijdens het injecteren totdat al het geneesmiddel is geïnjecteerd. Dit kan 5 seconden duren.
- Verwijder de pen van de huid.
- De naaldbescherming schuift automatisch over de naald en klikt vast zodat de naald beschermt is.
- Gooi de gehele pen in de naaldencontainer.
- Druk de prikplaats af met het gaasje en plak er zo nodig een pleister op.
- Doe al het overige afval in een afvalzakje. Deze mag in uw gewone huisvuilzak.
- Was uw handen.
- Teken de gegeven injectie af op het medicatieoverzicht.

Injectiemoment

Kies een vaste dag en tijdstip waarop u injecteert, zodat u het niet vergeet. 's Avonds injecteren kan misselijkheid helpen voorkomen.

Bewaren MTX-injectie

Niet alle MTX- spuiten hoeven in de koelkast bewaard te worden. Kijk goed in de bijsluiters welk bewaaraadvies er geldt. Zorg dat de spuiten niet bereikbaar zijn voor (kleine) kinderen.

Naaldencontainer

Direct na het injecteren doet u de spuit met naald in de naaldencontainer. Deze mag niet bij het huisafval, maar wordt vol ingeleverd bij de apotheek.

Overig afval

Al het overige afval mag in de normale huisvuilzak.

Knoeien

Wanneer u injectievloeistof knoeit op bijvoorbeeld meubilair of tapijt dan kunt u de vloeistof opnemen met een tissue en daarna het oppervlak met water reinigen. Komt de vloeistof in aanraking met uw kleding, dan kunt u deze het beste direct wassen in de wasmachine. Bij contact met de huid en/of ogen moet u 10 à 15 minuten grondig spoelen met water en hierna contact opnemen met uw huisarts.

Prikaccident

Het is mogelijk dat de mantelzorger zich prikt aan de naald tijdens het toedienen of opruimen van de MTX. Laat in dat geval het wondje goed uitbloeden, door vlak naast de wond te drukken. Dit om eventuele MTX te verwijderen. Spoel het wondje met lauw kraanwater uit. Neem vervolgens contact op met de polikliniek of uw huisarts.

Voorraad

Controleer regelmatig de voorraad spuiten, neem zo nodig contact op met de apotheek of behandelend arts voor een herhaalrecept.

Tot slot

Als u na het lezen van deze instructiefolder nog vragen heeft, neem dan contact op met uw arts of verpleegkundige.

U kunt bellen naar het MDL centrum, telefoonnummer: 088 708 70 70.

Medicatieoverzicht

Datum	Tijd	Dosering	Prikplaats

Deze folder is tot stand gekomen door samenwerkende IBD verpleegkundigen en MDL artsen binnen respectievelijk het NNIC en de ICC. De folder is ontwikkeld conform NNIC richtlijnen om uniformiteit binnen de voorlichting ten aanzien van IBD patiënten in Nederlandse zorginstellingen na te streven. Op basis van goed hulpverlenerschap kan onder bepaalde omstandigheden van de inhoud worden afgeweken.